

עת"א 35028/02/22 - ח' א' נגד הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון

בית המשפט המחוזי בנצרת

11 אפריל 2022

עת"א 35028-02-22 א' נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון

בפני	כב' השופט עמית יוסף בן-חמו
עותרים	ח' א'
נגד	
משיבים	הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון

החלטה

בפני עתירת אסיר על החלטת הממונה על עבודות שירות, לפיה העותר אינו זכאי לקיצור תקופת עבודות השירות.

האסיר הורשע על פי הודאתו שנמסרה במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן מיום 18.6.20, בעבירות של קשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; פגיעה בפרטיות בצוותא לפי סעיפים 12(1) ו-5 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, בצירוף סעיף 29(א) לחוק העונשין; מספר עבירות איומים לפי סעיף 192 לחוק, ושתי עבירות של תקיפת בת זוג הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק העונשין. יצוין כי העבירות בוצעו על ידי האסיר בתקופה ממושכת בין השנים 2014-2019 כנגד בת זוגתו לשעבר.

בגזר הדין שניתן ביום 7.12.21, נקבע עונשו של האסיר, לפיו ירצה האסיר 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות החל מיום 9.1.22 בבית חולים פוריה, בניכוי ימי מעצרו מיום 9.1.20 ועד ליום 26.4.20, קרי ניכוי 3 חודשים ו-16 ימים.

בנוסף נגזר על האסיר צו מבחן למשך 12 חודשים ו-4 חודשי מאסר על תנאי במהלך תקופה של 3 שנים מיום מתן גזר הדין.

כתב העתירה -

האסיר טוען שהוא זכאי לקיצור תקופת עבודת השירות ב-6 שבועות בהתאם לסעיף 51 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: **חוק העונשין**), מאחר שמשך תקופת עבודות השירות שנגזרה עליו היא 9 חודשים, וזאת כפי שנקבע בגזר הדין, ושזו התקופה הרלוונטית בעניינו של העותר לחישוב זכאותו לקיצור תקופת עבודות השירות.

עם תחילת עבודת השירות, נמסרה על ידי המשיב הודעה לאסיר כי הוא אינו זכאי לקיצור תקופת עבודות השירות, מאחר שזו קטנה מהתקופה המינימלית הקבועה בחוק. בהתאם לחישוב של הממונה, לאחר ניכוי ימי מעצרו של האסיר מתקופת עבודות השירות, יוצא 115 יום נטו וברוטו 164 בעבודות שירות, קרי 5 חודשים ו-14 יום.

לטענת האסיר, שגה הממונה בהחלטתו כשלא נעתר לבקשה לקיצור תקופת עבודות השירות, בקובעו שתקופת עבודות השירות לצורך חישוב קיצור התקופה, היא התקופה שנותרה לעובד השירות לבצע לאחר ניכוי ימי מעצרו. לשיטת העותר, התקופה הקובעת לגביו היא מה שנפסק כנגדו בגזר הדין, קרי "9 חודשי מאסר בפועל בריצוי דרך עבודות שירות...", החלטת הממונה עומדת בסתירה להחלטת ביהמ"ש קמא.

עוד טוען העותר כי ימי מעצרו הם חלק מעונשו, וכשביהמ"ש ניכה את ימי המעצר, הוא לא נתן "הנחה" לאסיר, או הפחתה בגזר הדין, אלא נתן ביטוי לעובדה כי ימי מעצרו הם חלק מעונשו של האסיר.

העותר טוען כי החלטת הממונה מתייחסת לעותר כאילו עונשו נקבע ל - 9 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו ושאיננו זכאי לקיצור התקופה הניתנת לעובד שירות.

כמו כן, טען העותר כי סעיף 4.5.7.3. ל- "נוהל ברקאי" עליו התבסס המשיב, לניכוי תקופת עבודות השירות אינו עולה מהוראות החוק וכי מדובר בהנחיה מנהלית שהותוותה על ידי המשיב בהיעדר סמכות ובניגוד מוחלט לחקיקה ראשית.

כתב התשובה -

לטענת המשיב, לחובתו של האסיר 115 ימי עבודה נטו בעבודות שירות, שהם 164 ימים ברוטו, בסה"כ 5 חודשים ו-14 ימים לריצוי בעבודות שירות. לפיכך, האסיר אינו זכאי לקיצור תקופת עבודות השירות, ואין מקום להפחתה מכיוון שזה בניגוד לחוק.

תקופת עבודת שירות בפועל כוללת רק את הזמן בו הנאשם מבצע את מה שמוגדר בחוק כעבודת שירות, ולא ימי מעצר או כל ענישה אחרת, כך שהחלטת המשיב התקבלה כחוק ובהתאם לנהלי השב"ס.

המשיב סובר כי ביהמ"ש קמא השית על העותר עבודות שירות לתקופה של 5 חודשים ו-14 ימים בלבד, ולא כפי שטוען העותר כי תקופת עבודות השירות היא 9 חודשים, שזה כולל בתוכו גם את ימי מעצרו.

המשיב התבסס על נהלי שב"ס לעניין חישוב תקופת עבודת השירות וטוען כי לא נפל כל פגם בהחלטה שהתקבלה על ידו, וכי זו מתיישבת עם הוראות החוק ונהלי שב"ס. כמו כן, ציין המשיב כי בימה"ש לא יתערב בהחלטה מנהלית אלא אם זו חורגת ממתחם הסבירות.

המשיב הפנה לסעיף 151(ג) לפיו תקופת עבודות השירות בכל מקרה לא תפחת מ-6 חודשים, כך גם לאחר קיצור תקופת עבודות השירות, תקופת המינימום לעבודות שירות היא 6 חודשים כדי שניתן יהיה לבחון את זכאות עובד השירות לקיצור התקופה, וכך הייתה גם כוונת המחוקק. ציין המשיב כי בעבר לא היה הליך של קיצור עבודת שירות, אפשרות הקיצור הוספה רק שהחוק תוקן כך שניתן להורות על מאסר בדרך של עבודות שירות עד לתקופה של 9 חודשים.

המשיב טוען כי דין העתירה להידחות.

דין -

המסגרת הנורמטיבית

מסגרת הדין לענייננו מצויה בסימן 11 לחוק העונשין, שמסדיר את סוגיית עבודות השירות.

עמוד 2

בסעיף 51א נאמר, כדלקמן:

"עבודת שירות" - עבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר (ההדגשה לא במקור), שהיא למטרות של תועלת הציבור, במוסד ממוסדות המדינה, או בגוף אחר או בסוגי גופים, שקבע השר לביטחון הפנים;
"עובד שירות" - מי שנידון לעונש מאסר בעבודת שירות מהמועד שנקבע לתחילת ביצוע עבודת השירות.

החוק מגדיר את עבודת השירות כעבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר.

לעניין קיצור תקופת עבודת השירות, קבע המחוקק בסעיף 151(ג) כדלקמן:

151. (ג) קיצור תקופת עבודת השירות לפי סעיף זה יהיה לתקופות כמפורט להלן, ובלבד שתקופת עבודת השירות לא תפחת משישה חודשים:
- (1) לעניין עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שישה חודשים ואינה עולה על שבעה חודשים - ארבעה שבועות;
- (2) לעניין עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שבעה חודשים - שישה שבועות.

הסעיף הנ"ל קובע בכמה זמן תופחת תקופת עבודת השירות. לענייננו, העותר טוען כי הוא זכאי ל - 6 שבועות, מאחר שלשיתו ביהמ"ש הטיל עליו 9 חודשים מאסר בפועל שירוצו דרך עבודת שירות.

נהלי שב"ס

נקבע נוהל 03-1002 "אופן חישוב תקופת מאסר של עובד שירות", שקובע באופן מפורט ומדויק את הדרך שיש לבצע בה את ימי הניכוי והזכאות לקיצור תקופת המאסר, כפוף לתנאי הסף הקובע כי עבודת שירות לא תפחת משישה חודשים.

התייחסות ספציפית לכך בסעיף 4.5.7.3 -

"לעניין זכאות לקיצור תקופת מאסר, העניין הקובע הוא העונש שנגזר, ללא ימי ניכוי. פרט לניכוי ימי ריצוי לצורך עמידה בתנאי בדבר ריצוי שישה חודשים כתנאי סף ביחס לעובדי שירות שנגזר דינם מעל שישה חודשים".

בהתאם לסעיף 4.7(4.7.1): "עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות העולה על שישה חודשים, עונשו יקוצר באישור רכז השלוחה...". בהתאם לסעיף 4.7(4.7.2) מתייחס לתקופה בה תקוצר עבודת השירות, כאשר מדובר על תקופת עונש בין 6-7 חודשים, תקופת הקיצור תהיה עד 4 שבועות ברוטו, וכשתקופת השירות עולה על 7 חודשים, תקופת הקיצור תהיה עד 6 שבועות.

גזר הדין בביהמ"ש קמא

בגזר הדין שניתן ביום 7.12.21, נקבע עונשו של האסיר, לפיו ירצה האסיר 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודת שירות החל מיום 9.1.22 בבית חולים פוריה, בניכוי ימי מעצרו מיום 9.1.20 ועד ליום 26.4.20, קרי ניכוי של 3 עמוד 3

חודשים ו - 16 ימים.

ביהמ"ש קמא קבע את מתחם העונש המתאים לאסיר בין 9-18 חודשי מאסר בפועל, כשניתן בנסיבותיו של האסיר, ולנוכח השינוי החיובי כפי שעלה מתסקיר שירות המבחן, להטיל עונש ברף התחתון, כאמור להלן:

"מתחם העונש ההולם בנסיבות ביצוע העבירות, למכלול עבירות כתב האישום המתוקן - נע בין 9 ל- 18 חודשי מאסר בפועל, כשמאסר ברף התחתון ניתן, בנסיבות המתאימות, לריצוי בעבודות שירות".

לפיכך, קבע ביהמ"ש קמא עונש של מאסר בפועל בדרך של ריצוי בעבודות שירות, בניכוי ימי מעצרו של האסיר, כאמור להלן:

"החלטתי להציב את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם הענישה, ולהורות על ניכוי ימי המאסר המשמעותיים אותם ריצה בהליך זה".

ניכוי ימי מעצר

ביהמ"ש קמא קבע כי ימי מעצרו "המשמעותיים" של האסיר ינוכו מתקופת המאסר שהוטלה עליו. ביהמ"ש קמא נתן את דעתו כי ימי מעצרו של האסיר הם משמעותיים, ולשם כך הוא הורה על ניכויים מהתקופה שנגזרה על האסיר.

האסיר היה בסטטוס של "עצור עד תום ההליכים" ל- 3 חודשים ו- 16 ימים מאחורי סורג ובריח, ובהמשך הועבר למעצר באיזוק אלקטרוני, לאחר מכן מעצר בית לילי ולאחר מכן הוקלו התנאים.

לעניין ניכוי ימי המעצר מתקופת המאסר שתוטל על האסיר בסוף ההליך, אין הוראת חוק בדין הישראלי המחייב את בתי המשפט לנכות את ימי מעצרו של הנאשם מתקופת המאסר שהוטלה עליו בסוף ההליך.

סעיף 43 לחוק העונשין קובע:

"מי שנידון למאסר תיחשב תקופת מאסרו מיום גזר הדין, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת".

החוק הותיר שיקול דעת לבית המשפט אם לנכות תקופת המעצר, אם לאו.

בפסיקה התפתח נוהג של ניכוי ימי המעצר מתקופת המאסר שתוטל על האסיר בסוף ההליך. למשל, נקבע בע"פ 5760/14 פלוני נ' מ"י, פסקה 2 (3.6.15) כדלקמן:

"ככלל, ראוי שהתקופה בה שוהה נאשם במעצר עד להרשעתו וגזירת דינו ינוכו מעונש המאסר הסופי, על מנת להימנע מכפל ענישה...".

בהתאם לאמור, הטעם מניכוי ימי המעצר, הוא להימנע מכפל ענישה מקום שבו נשללה מנאשם חירותו עוד לפני הרשעתו.

ביהמ"ש קמא כינה את ימי מעצרו של האסיר כ- "משמעותיים".
עמוד 4

מן האמור לעיל, ימי מעצר מאחורי סורג ובריא אינם "מקדמה" לעונש שהוטל על האסיר, אלא אלה נוכח מתקופת עבודת השירות מאחר שהיו משמעותיים לעומת עבודת שירות שמבוצעת מחוץ לכותלי בית הסוהר.

עבודת שירות

בהתאם לסעיף 51א לחוק העונשין, "עבודת שירות" היא עבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר. עובד שירות הוא מי שנידון לעונש מאסר בעבודות שירות מהמועד שנקבע לתחילת ביצוע עבודת השירות

סעיף 51ב(א) לחוק העונשין, קובע כי "בית המשפט שגזר על נאשם מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על תשעה חודשים, רשאי להחליט, בגזר הדין, שהנידון ישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודות שירות...".

ביהמ"ש הדן בפלילי איננו דן אדם לעבודות שירות, אלא למאסר. בהמשך לקביעת עונש המאסר בפועל, רשאי ביהמ"ש כאמור לעיל לקבוע שהוא ירצה חלקו או כולו בעבודות שירות.

ביהמ"ש קמא סבר כי בנסיבות ביצוע העבירות על ידי האסיר, לא ניתן להטיל עונש שאינו מאסר בפועל כהמלצת שירות המבחן, וזאת לנוכח חומרת העבירות שביצע, אולם באיזון הנדרש לנוכח השינוי החיובי שהראה האסיר במהלך ניהול משפטו, החליט ביהמ"ש קמא להטיל עונש ברף הנמוך.

במקרה זה, גזר ביהמ"ש על האסיר 9 חודשי מאסר שניתן לרצותם בעבודות שירות. מאחר שנוכחה מהעונש תקופת המעצר, אז ניתן לרצות את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות, רק את היתרה.

פרשנות האסיר כי ימי מעצרו הם חלק מעבודות השירות אינה תואמת לחוק. החוק מגדיר כי עבודת שירות היא עבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר.

התקופה שנקבעה לריצוי עונש המאסר בדרך של עבודות שירות היא קטנה מ-6 חודשים, ולכן האסיר אינו זכאי לניכוי תקופת עבודת השירות.

הגדרת עבודות שירות על פי סעיף 51א היא "עבודות שירות מחוץ לכותלי בית הסוהר". תקופת המאסר שנגזרה על האסיר מחוץ לכותלי בית הסוהר, דהיינו, 5 חודשים ו-14 ימים, מכאן שאין בסיס לטענה שיש לנכות לאסיר את התקופה היחסית "כאילו" נידון ל-9 חודשים לריצוי בעבודות שירות.

סוף דבר

אני מורה על דחיית העתירה.

ניתנה היום, י' ניסן תשפ"ב, 11 אפריל 2022, בהעדר הצדדים.